

El llenguatge El nombre i el número

12/X/1978

Fou, sens dubte, a contracor, que es va acceptar, al costat del substantiu nombre, que és la forma pròpiament catalana, la forma número, amb el significat restringit de «nombre amb què una persona o cosa és designada dins una sèrie o col·lecció». Segons diu clarament Fabra a la «conversa» número 512, fou partint d'un estat de la llengua en què es deia exclusivament número que, en reintroduir-hi nombre, no es va gosar eliminar del tot número i hom el va retenir, seguint l'exemple del francès, en el sentit que hem indicat.

Malgrat que en aquesta conversa es trasllueix encara una certa reserva contra l'ús de número, s'hi estableix explícitament que nombre és permisible en tots els casos i que número —en concurrència, doncs, amb nombre— només en la designació d'una persona o cosa segons el lloc que ocupa dins una sèrie numerada. Aquesta normativa és la que consta al Diccionari General, en el qual, però, ja no és perceptible cap reserva envers l'ús de número, ja que hi figura com a mot principal pel que fa a les designacions indicades. Amb tota versemblança, la conversa citada —encara que no ens consta la data— és anterior a la redacció dels articles corresponents del Diccionari, i en podem concloure que hom es degué adonar que si bé era força viable de reintroduir nombre en unes expressions com un nomun nombre decimal o un gran nombre d'ocells, no ho era tant en unes altres com la fila número dos o la pàgina número deu, que es pot dir que són les que actualment s'usen d'una manera exclusiva.

La forma número s'usa també en dos casos en què no escauria en absolut el seu concurrent nombre. Un d'ells és en expressions com un número de circ, un número de ball, etc. que el Diccionari General ja recull. L'altre és en la designació de qualsevol exemplar d'una publicació periòdica numerada o del conjunt d'exemplars que duen el mateix número: Gairebé tinc la col·lecció completa: només me'n falten tres números. La impremta ens ha entretingut el número més de tres setmanes.

Albert Jane